

MEERJARENBELEIDSPLAN

2025-2028

NATIONAAL GEVANGENISMUSEUM

JUNI 2025

***“Mooi om in deze wereld te stappen
die gelukkig zo ver weg ligt van mijn vrije leven”***

08-03-2025 Gastenboek NGM

***“Heel leuk en leerzaam
zeker een aanrader voor jong en oud”***

09-02-2025 Gastenboek NGM

***”Wat een prachtig museum.
Uitgebreide en gevarieerde collectie, interactief, erg leuk!”***

februari Gastenboek NGM

***“Erg waardevol en behulpzaam personeel.
Bedankt”***

25-02-2025 Gastenboek NGM

***“Dit is een heel indrukwekkend museum
met een geschiedenis die ons aangrijpt”***

04-03-2025 Gastenboek NGM

***“Visite très intéressante.
Nous avons beaucoup appris: nous ne connaissions pas l' histoire
de ces colonies créées en 1818 et leurs évolutions”***

30-03-2025 Gastenboek NGM

***“Was helemaal fantastisch.
In bajestaal: we hebben weer fijn geschaatst”***

26-04-2025 Gastenboek NGM

INHOUDSOPGAVE

1. Inleiding en aanleiding	7
2. Missie & Visie	11
3. Doelstellingen	13
4. Programmering	15
5. Doelgroepen, educatie en publieksbeleid	27
6. Collectie	37
7. Financiën	41
8. Team	45

INLEIDING EN AANLEIDING

Het Nationaal Gevangenis­museum (NGM) is sinds 2005 gevestigd op de huidige locatie in Veenhuizen; het enige overgebleven onvrije gesticht van de Maatschappij van Weldadigheid. Het pand uit 1823 is één van de weinige tastbare herinneringen uit de tijd van de Koloniën van Weldadigheid in het dorp. In het Nationaal Gevangenis­museum worden verhalen verteld over de gevolgen van normafwijkend gedrag. Gedrag dat vaak ontstaat door bijzondere persoonlijke of maatschappelijke omstandigheden. De verhalen hierover laten je anders naar (je eigen) vrijheid kijken. Het Nationaal Gevangenis­museum wak­kert de nieuwsgierigheid aan, zet de bezoeker aan het denken over heden en verleden en nodigt iedereen uit om zijn eigen mening te vormen.

Toekomstbestendig maken met een verbouwing

Het museum is geliefd en kan rekenen op een vaste bezoekersbasis die het museum hoog waardeert. In 2024 bezochten ruim 103.000 mensen het museum. Voor 2025 lijkt het er sterk op dat de beoogde 115.000 bezoekers behaald worden. Het Nationaal Gevangenis­museum is belangrijk voor zowel de culturele als de toeristische sector. Op drukke dagen is het erg vol en kan het museum zijn bezoekers niet meer de beleving bieden die ze mogen verwachten. Met de UNESCO-werelderfgoedstatus, het European Heritage Label en de opname van de Koloniën van Weldadigheid in de Nederlandse Canon groeit bovendien de bekendheid over en daarmee de interesse in het verhaal over de onvrije kolonie Veenhuizen. Naast behoefte aan een grotere bezoekerscapaciteit is er behoefte aan het scheiden van de verhalen; zowel de geschiedenis van 400 jaar straf in Nederland als de bijzondere geschiedenis van Veenhuizen verdient de ruimte om zorgvuldig, op een moderne manier verteld en beleefd te worden.

Om het Nationaal Gevangenis­museum toekomst­bestendig te maken, is een update nodig. Er is dringend behoefte aan ruimte om museaal-inhoudelijk verder te ontwikkelen en ruimte om de verschillende publieksstromen in goede banen te leiden. In samenwerking met De Nieuwe Rentmeester (eigenaar van de gebouwen) zijn hier plannen voor gemaakt.

Na toezegging van de gelden op het plan van de verbouwing van het Nationaal Gevangenis­museum (2022) is na doorrekening gebleken dat door de extreem gestegen bouwkosten het plan niet (meer) uitvoerbaar was. Het museum heeft de plannen gewijzigd, waarbij de verbouwing minder omvangrijk is geworden. We bouwen niet bij, maar bouwen om: met oog voor de toekomst, respect voor het verleden en liefde voor het erfgoed dat we binnen onze muren bewaren en delen.

Het Nationaal Gevangenis­museum blijft open terwijl de verbouwing in 2026 plaatsvindt. Het uitgebreide Nationaal Gevangenis­museum opent eind 2026 met de nieuwe tentoonstellingsvleugel waarin het verhaal van de bijzondere geschiedenis van Veenhuizen te beleven is. In het jaar dat Noordenveld Culturele gemeente van Drenthe is en Veenhuizen vijf jaar de UNESCO-werelderfgoedstatus heeft. Daarna wordt de huidige vaste tentoonstelling over 400 jaar straf verrijkt en herschikt. Om de nieuwe tentoonstellingsvleugel mogelijk te maken worden de kantoren verplaatst. Het museum biedt nu al rondleidingen aan naar het gevangenis­complex de Rode Pannen, ze zijn geliefd bij het publiek. Deze unieke plek wordt breder toegankelijk en vanaf 2027 ruimer geprogrammeerd.

ONDERDELEN VERBOUWINGSPLAN

- Nieuwe tentoonstelling over de geschiedenis van Veenhuizen in de rechtervleugel
- Meer ruimte voor verrijking 400 jaar straf in de linkervleugel
- Breder openstelling en programmering Rode Pannen-complex
- Verplaatsing kantoren naar de Rode Pannen (zorgt voor levendigheid en zorg voor het Rode Pannen-complex)
- Programmering en herinrichting van de binnenplaats
- Tijdelijke tentoonstellingsruimte voor actualiteit en verbeelding
- Groepsingang en ruimte voor scholen
- Educatieve ruimte tijdens schoolvakanties
- Vrijwilligersruimte binnen het carré in huidige boevenkeet

MISSIE & VISIE

Missie

Het Nationaal Gevangenis­museum vertelt twee met elkaar vervlochten verhalen: 400 jaar straf in Nederland en de geschiedenis van Veenhuizen – van Koloniedorp naar Gevangenis­dorp. Met zijn collectie, unieke locatie en verhalen maakt het NGM de geschiedenis van straf, heropvoeding en de consequenties van normafwijkend gedrag tastbaar voor publiek. Met vaste en tijdelijke tentoonstellingen, inhoudelijke evenementen en activiteiten daagt het NGM bezoekers uit na te denken over vrijheid, rechtvaardigheid en menselijkheid – vroeger en nu. Met als doel bezoekers inzicht en kennis te bieden om het gesprek over detentie en maatschappelijke verantwoordelijkheid voor groepen die buiten de samenleving (dreigen) te vallen genuanceerd te kunnen voeren.

Visie

Vanuit Veenhuizen – een unieke plek in het Nederlandse erfgoed – draagt het museum bij aan het denken over sociale rechtvaardigheid. Het NGM geeft jongeren en volwassenen inzicht in de impact van straf en uitsluiting, en draagt bij aan kritisch burgerschap door geschiedenis te verbinden met het heden.

DOELSTELLINGEN

Het NGM heeft een aantal inhoudelijke doelstellingen.

- Zorgvuldig bewaren, beheren en tonen van de collecties van de twee kernonderwerpen die het museum behandelt.
- Overdracht van kennis aan bezoekers over 400 jaar straf en hoe we omgaan met mensen met normafwijkend gedrag in Nederland.
- Met kennis en inzicht een bijdrage leveren aan een genuanceerd gesprek over straf en detentie in Nederland.
- Bekendheid met en kennis van de geschiedenis van de Koloniën van Weldadigheid – en specifiek de rol van Veenhuizen – vergroten en ontsluiten voor een breed publiek.
- Het museum met het unieke gebouw (het Tweede Gesticht) vormt een vertrekpunt voor publiek om het landschap en de architectuur in de omgeving te kunnen lezen.
- Onze bezoekers – jong en oud – inspireren, betrekken, activeren, verwonderen en herhaaldelijk interesseren voor de onderwerpen die het museum behandelt.

Bezoekersaantallen

Het Nationaal Gevangenis­museum heeft een stevige publieksbasis. Met de opening van de tweede vaste tentoonstelling over de geschiedenis van Veenhuizen eind 2026 wordt verwacht een groei in zowel individuele bezoekers als groepsbezoek (educatie) te kunnen realiseren. Met een heldere, inhoudelijke positionering op de zakelijke markt biedt het NGM een interessante, inhoudelijk relevante locatie voor congressen, bijeenkomsten, inspiratiesessies en andere werkoverleggen voor overheid en publieke instellingen die veelal een relatie hebben tot de inhoud. Met een openstelling op maandagen voor scholen kan de capaciteit vergroot worden. Na de verbouwing is er meer ruimte in het museum om groepen en scholieren te ontvangen, ook in een aparte educatieve ruimte, zonder dat de beleving van de reguliere bezoeker gehinderd wordt en kan het museum doorgroeien.

Bezoekersaantallen

2025	2026	2027	2028
115.000	115.000	120.000	125.000

PROGRAMMERING

INLEIDING

Twee tentoonstellingen

In het museum zijn twee samenhangende verhalen te zien, elk met een eigen oorsprong. Het verhaal van de geschiedenis van Veenhuizen – van onvrije kolonie van de Maatschappij van Weldadigheid tot gevangenisdorp – en het verhaal van de nationale geschiedenis van vrijheidsstraffen.

Het scheiden van de twee verhaallijnen biedt het NGM de kans om gericht te programmeren en daarmee meer verdieping en helderheid voor het publiek te creëren. De programmering van activiteiten, evenementen, (tijdelijke) tentoonstellingen en interactieve installaties start altijd bij de twee vaste tentoonstellingen, de twee verhaallijnen die verteld worden in de twee vleugels van het carré. Vandaaruit worden een aantal jaarlijks terugkerende publieksevenementen geprogrammeerd. De fysieke

EXPOSITIE VEENHUIZEN

De geschiedenis van
koloniedorp
tot Werelderfgoed

EXPOSITIE VRIJHEIDSSTRAFFEN

De geschiedenis van
gevangenschap
en vrijheidsstraffen in
Nederland vanaf 1600

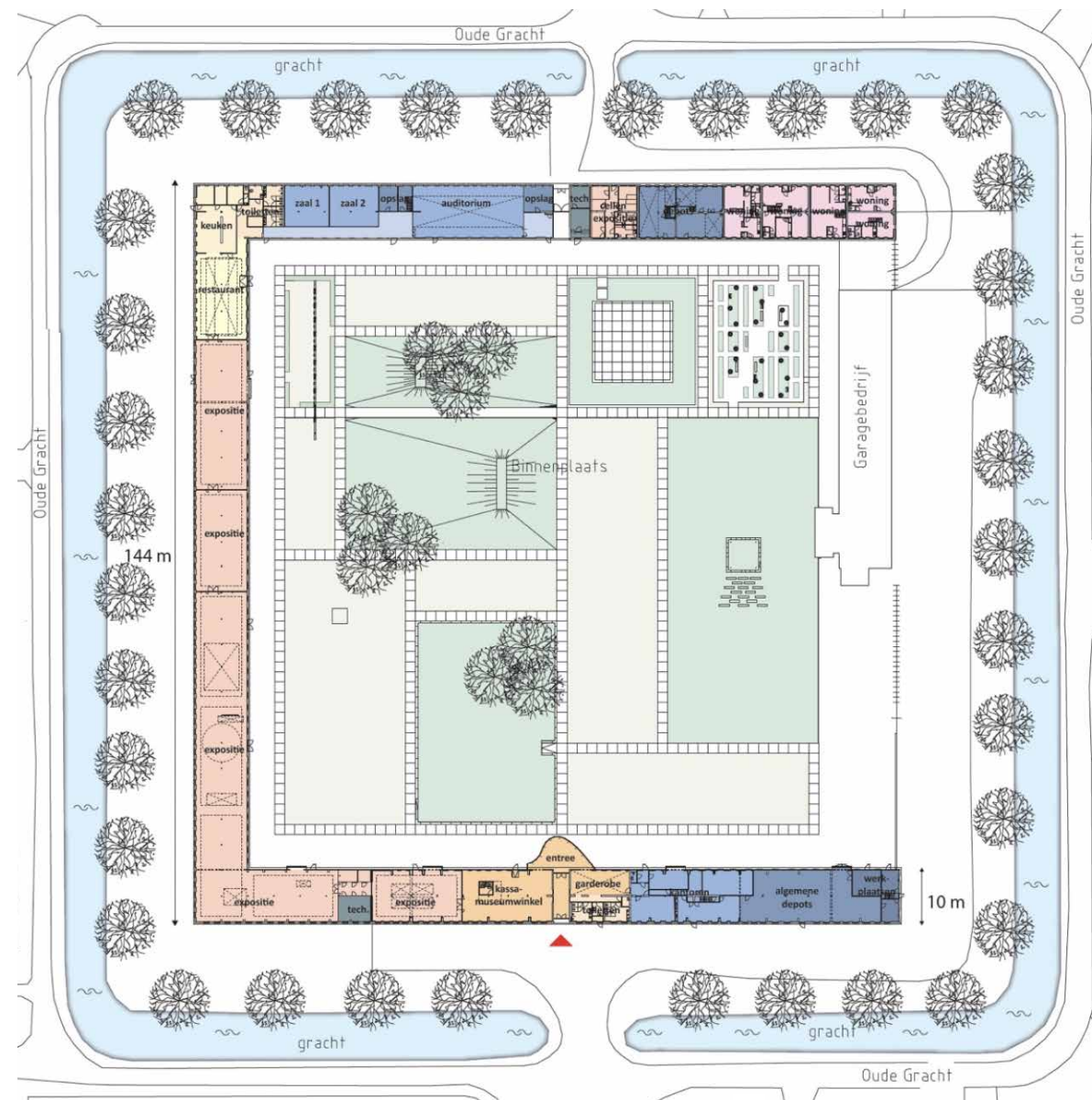
ruimte voor wisselende, tijdelijke tentoonstellingen wordt behouden en er worden extra activiteiten en evenementen georganiseerd. Er is inhoudelijk ruimte voor een tijdelijke tentoonstelling over (actuele) thema's gelieerd aan een of beide verhaallijnen. Hierbij wordt ook expliciet gedacht aan tijdelijke tentoonstellingen voor kinderen of jeugd.

Door de huidige binnen- en buitenruimtes meer en anders in te zetten ontstaat ruimte voor toevoegingen aan de verhaallijnen. Vanaf 2027 wordt het Rode Pannen-complex breder geprogrammeerd. Dit is een waardevolle en kansrijke toevoeging van de beleving van de verhaallijn over straf. Het bezoeken van een echte gevangenis is een publiekstrekker en vormt inhoudelijk een goede ingang om bezoekers inzichten en verdieping aan te bieden.

Het ruime binnenterrein van het NGM wordt benut voor inhoudelijke publieksevenementen met een sterke lokale worteling. Vanaf 2027 wordt aanvullend geïnvesteerd in een herinrichting van de binnenplaats. Doel is om ook die ruimte te benutten om in de

vorm van beleving of spelenderwijs een deel van de verhalen te vertellen. De huidige Klauterbajes is een geliefde plek bij zowel bewoners uit het dorp en de omgeving als bezoekers van het museum die van verder komen. Er is ruimte om een deel van het verhaal van de eerste bewoners van Veenhuizen, de wezen, bedelaars en landlopers, spelenderwijs te vertellen aan onze bezoekers. Omdat de binnenplaats altijd openbaar toegankelijk is, kun je mensen er op een laagdrempelige manier nieuwsgierig maken voor de rest van het museum.

Wat het NGM zo uniek maakt is, de *sense of place*; het pand uit 1823 is een van de laatst bewaarde gebouwen in Veenhuizen uit de tijd van de Koloniën van Weldadigheid. Het laat de bezoekers voelen op wat voor schaal de plannen van Johannes van den Bosch uitgevoerd zijn. Het pand was destijds het grootste gebouw in omtrek van Nederland. De wezen, de landlopers, de kolonisten en de mensen die voor hen zorgden of werkten voor de Maatschappij van Weldadigheid hebben op deze exacte plek, of in een identiek gebouw geleefd.

VASTE TENTOONSTELLINGEN

Veenhuizen

De nieuwe vaste tentoonstelling over Veenhuizen krijgt een bijzondere plek: in de rechtere vleugel van het hoofdgebouw, direct naast de ingang van het Nationaal Gevangensmuseum. Deze vleugel, die momenteel nog dienstdoet als kantoorruimte, wordt volledig getransformeerd tot een eigentijdse en aansprekende tentoonstellingsruimte. Zo blijft de tentoonstelling letterlijk én figuurlijk binnen de muren van het museum – precies daar waar de geschiedenis van Veenhuizen in de kolonietijd begon. Ook de binnenplaats wordt benut als locatie om delen van het verhaal van Veenhuizen (spelenderwijs) te vertellen. Door de kantoren te verplaatsen en elders in het gebouw nieuwe depotruimte te creëren, ontstaat er ruimte voor een verhalende, moderne, spannende en gelaagde presentatie. Binnen de bestaande muren wordt verder gebouwd aan een toekomstbestendige expositie, waarin de geschiedenis van Veenhuizen – van kolonie tot gevangensdorp met UNESCO Werelderfgoed status – alle ruimte krijgt om verteld te worden.

Een bijzonder initiatief aan het begin van de 19e eeuw ontwikkelde zich tot een uniek justitiedorp. Bezoekers maken kennis met de weeskinderen in de onvrije kolonie, de landlopers in de Rijkswerkinrichting en de verscheidenheid aan gevangenen, hun bewakers en de bewoners in het gesloten bajesdorp. Met een afgewogen mix van historische objecten, *oral history*, *hands-on* speelmogelijkheden en digitale (film)technieken, wordt de nieuwe presentatie een indrukwekkende beleving. Door de interactieve, participatieve, immersieve en theatrale benadering wordt de bezoeker één met de geschiedenis van deze unieke plek en zijn bewoners.

Daarnaast komt er in de voormalige kantoorvleugel een aparte educatieve ruimte, bedoeld voor alle educatieve programma's van het museum. Een gastvrije plek waar schoolgroepen kunnen landen na hun reis, waar museumdocenten hun programma starten, en waar ruimte is voor creatieve en interactieve activiteiten. Deze ruimte wordt zo ingericht dat het educatieaanbod zich optimaal kan ontwikkelen, zonder dat andere bezoekers daar hinder van ondervinden – integendeel, het draagt bij aan de levendigheid van het museum.

Voor de nieuwsgierige bezoeker van Veenhuizen is er met deze nieuwe expositie de kans om te ontdekken waarom het dorp tegenwoordig zowel het UNESCO-werelderfgoedlabel als het European Heritage Label draagt. Om te ontdekken wat precies de ontstaansgeschiedenis is van het door het boek van Suzanna Jansen zo bekend geworden *Pauperparadijs*. Hoe het de wezen, landlopers en bedelaars vergaan is.

400 jaar straf

In de ruimte die ontstaat in de huidige vaste tentoonstelling ontstaat fysieke ruimte voor reflectie (en hier en daar een zitmogelijkheid, een behoefte van bezoekers) en de kans om deze expositie te verrijken en verdiepen. Om bezoekers nog meer de kans te geven zich een zorgvuldige mening te vormen over de thematiek rond 400 jaar straf, vol dilemma's en afwegingen. Daarvoor is meer ruimte voor verbeelding, reflectie en beleving nodig.

Daarnaast wordt de Nieuwe Rode Pannen breder geprogrammeerd. Daartoe wordt geïnvesteerd in brandveiligheid om de Rode Pannen toegankelijk te maken voor meer publiek dat tegelijkertijd aanwezig kan zijn. Het Rode Pannen-complex bestaat uit de oorspronkelijke Rode Pannen-gevangenis (1860), de opzichterswoning en de Nieuwe Rode Pannen. Dit laatste cellencomplex was tot 2008 in gebruik als gevangenis. Om deze drie gebouwen heen staat een imposant hekwerk met een sluis voor toegang. Dit draagt extra bij aan de beleving van de bezoeker. De Nieuwe Rode Pannen wordt een integraal onderdeel van de tentoonstelling over 400 jaar straf. De opzichterswoning en de oude Rode Pannen worden ingezet als vergader- en kantoorruimten. Daarmee krijgt de opzichterswoning een bestemming die dicht bij de oorspronkelijke komt. Het is van belang dat er toezicht, zorg voor de omgeving en levendigheid is op het Rode Pannen-complex wil de ontsluiting voor publiek succesvol zijn. Tegelijkertijd moeten de kantoren een nieuwe plek krijgen nu de kantoorvleugel ingezet wordt als tentoonstellingsruimte.

TIJDELIJKE TENTOONSTELLINGEN

Tot en met 2026 blijft de tijdelijke tentoonstelling *On/t/schuld* staan. Deze tentoonstelling gaat over hoe nazaten van ‘foute’ Nederlanders leven met de last van een verzwegen verleden. Het resultaat nodigt uit om verder te kijken dan goed of fout. In de tentoonstelling komen historische kaders samen met gedichten van nazaat Boris Wanders en fotografie van zijn partner Judith Lechner. Ze nemen je mee in een persoonlijk verhaal, verbeeld in een schuldig landschap. Deze expositie blijft voorlopig actueel met de verdere openstelling van het CABR-archief en is positief ontvangen door pers en publiek.

In 2027 opent een nieuwe tijdelijke tentoonstelling, de inhoud daarvan staat nog niet vast. Inhoudelijk bewaart het museum de ruimte om in te kunnen springen op de actualiteit en daarmee herhaalbezoek te stimuleren. Ook laten we nadrukkelijk de mogelijkheid open om een tentoonstelling voor kinderen te maken. De tijdelijke tentoonstellingen kunnen, net als *On/t/schuld*, ook een kunstzinnig karakter hebben. Verbeelding kan een mooie aanvulling zijn op de informatieve vaste tentoonstellingen.

PUBLIEKSPROGRAMMERING EN ACTIVITEITEN

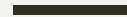
Het binnenterrein van het Nationaal Gevangenis-museum in combinatie met de unieke panden en tentoonstellingen is een zeer geschikte locatie voor inhoudelijk relevante publieksprogrammering. In het verleden is gebleken dat het vertellen van de verhalen over Veenhuizen, zeker over de kolonietijd, een extra lading krijgt wanneer ze verteld worden op de plek waar deze geschiedenis zich afgespeeld heeft.

Wie Gevangenis-museum zegt, zegt Veenhuizen en wie Veenhuizen zegt, zegt Gevangenis-museum. Het is dan ook vanzelfsprekend dat het museum samenwerkt met en ruimte biedt aan diverse initiatieven in en rond Veenhuizen.

Jaarlijks terugkerende publieksactiviteiten en evenementen

Het Nationaal Gevangenis-museum kent een loyaal publiek dat afkomt op de jaarlijks terugkerende evenementen. De *Bajesdag* is bekend en geliefd in de regio. Met de nieuwe expositie over Veenhuizen wordt ook op basis van dit onderwerp een jaarlijks terugkerende dag geprogrammeerd. Dit zou de *Voorouderdag* kunnen worden.

De *Bajesdag* en eventueel de *Voorouderdag* zijn de jaarlijks terugkerende grote publieksevenementen. Vanuit het dorp is er het mooie initiatief van de *Winterfair*, een groots opgezette wintermarkt waarvan de opbrengst ten goede komt aan het Hertenkamp en stichting BijdeBuren. Het NGM biedt vanaf 2025 het binnenterrein aan voor dit initiatief en verrijkt het programma met de museale beleving. Ook in het initiatief van stichting Eensgezind en het culturele programma rondom vijf jaar UNESCO Werelderfgoed voor een jaarlijks terugkerend *Midzomerfestival* (werktitel Veenhuizen Boeit), een Werelderfgoedcongres met publieksdag en mooie

kick-off van het culturele seizoen, participeert en programmeert het Nationaal Gevangenismuseum. De Nieuwe Rode Pannen is locatie voor *Festival Veenhuizen*, een muziek- en verhalenfestival. Uitgangspunt bij al deze samenwerkingen is dat de bezoeker minimaal een inhoudelijk tipje van de sluier van het NGM te zien krijgt om herhaalbezoek te stimuleren.

Wij zoeken bij het organiseren van activiteiten en evenementen zoveel mogelijk de samenwerking op met lokale initiatieven en partners. Wat goed is voor Veenhuizen is goed voor het Nationaal Gevangenismuseum en wat goed is voor het Nationaal Gevangenismuseum is goed voor Veenhuizen. Met welk evenement of met welke partner het NGM ook samenwerkt, het museum beoogt altijd een inhoudelijke component toe te voegen: een rondleiding door de Rode Pannen, een demonstratie van de Elektriciteitscentrale, een informatieve rondrit door de omgeving in de Boevenbus of bijvoorbeeld een rondleiding door (een deel van) het museum.

Boevenbus, wandelingen, fietstochten

Het verhaal van 400 jaar straf én de geschiedenis van Veenhuizen is zichtbaar en invoelbaar in de architectuur en het landschap in Veenhuizen. Nadat publiek de verhalen ontdekt heeft in de bijzondere panden van het museum, is er bij de bezoeker vaak een terechte nieuwsgierigheid naar de omgeving. Met gidsen, veelal vrijwilligers die vaak zelf deel uitmaken van het museale verhaal omdat ze opgegroeid zijn in Veenhuizen of gewerkt hebben voor DJI, biedt het museum verschillende mogelijkheden aan om de omgeving te verkennen. De boevenbussen zijn een populair en tot de verbeelding sprekend vervoersmiddel om het ruim opgezette Veenhuizen te bekijken. De indrukwekkende *Pauperwandeling*, ontwikkeld door Suzanna Jansen, blijft het museum aanbieden. Dit is een aantrekkelijk aanbod voor mensen die op zoek zijn naar verdieping.

Het NGM verwijst ook altijd naar de vele wandelingen en fietstochten die in de omgeving al bestaan bijvoorbeeld op initiatief van Recreatieschap Drenthe en stichting Kop van Drenthe. Ook verwijst het museum regelmatig door en werkt het samen met GidsinVeenhuizen en Tourist Info Punt. Ook zoekt het museum de samenwerking op met Museum De Proefkolonie in Frederiksoord, onder andere door het aanbieden van combinatietickets of arrangementen. Een andere partner waarmee het museum de verhalen die buiten het museum te ervaren zijn ontsluit, is stichting Ketter&Co.

Nieuw te ontwikkelen

Het museum is alert op nieuwe initiatieven en kijkt hoe het ook nieuwe activiteiten kan ontwikkelen, zelf of in samenwerking met anderen.

- In 2025 is de app 'Ontdek Drenthe' gelanceerd in samenwerking met het Drents Museum.
- Toen het museum in 2025 20 jaar op zijn huidige locatie zat, bleek er extern veel enthousiasme te zijn voor de verhalen van vrijwilligers die hier gewoond hebben. Het museum realiseert zich dat er veel getuigenissen zijn uit verschillende periodes van dit bijzondere dorp. Het doorzetten en ontsluiten van een project rondom *oral history* is dan ook een ambitie die het museum verder wil uitwerken. Dit zou geïntegreerd kunnen worden in de nieuwe tentoonstelling, maar kan ook op zichzelf staan.

SAMENWERKINGEN

Het NGM werkt graag en veel samen met lokale en (inter)nationale partners, variërend van ondernemers, culturele instellingen en collega-musea zoals natuurlijk Museum De Proefkolonie en het Drents Museum. Met deze laatste partner heeft het museum in 2025 de app 'Ontdek Drenthe' gelanceerd; voor de ingang van het NGM is via een QR-code een AR-game te spelen waarin je kennismakt met verschillende karakters uit de tijd van de Koloniën van Weldadigheid. In 2025 is het NGM, samen met Museum De Proefkolonie en Kempens Landschap (BE) een eenjarig samenwerkingsproject aangegaan met Das Oderbruch, onder de noemer 'Living Legacies'. Alle betrokken organisaties zijn dragers van het European Heritage Label (EHL). Deze samenwerking verkent het begrip van samenwerking binnen intra-nationale historische kolonielandschappen, vanuit problemen, uitdagingen en kansen.

Vanzelfsprekend werkt het NGM graag samen met de Penitentiaire Inrichtingen (PI) in Veenhuizen. Regelmatig brengt het NGM met groepen leerlingen een bezoek aan één van de P.I.'s in het dorp. Zij verzorgen regelmatig lezingen en ervaringsverhalen in het museum.

Het museum trekt graag samen op met Marketing Drenthe zowel in de organisatie van activiteiten zoals het *Verhalenweekend* als in de gezamenlijke promotie van de Koloniën van Weldadigheid. Ook stichting Kop van Drenthe is een partner waarmee we samenwerken om Veenhuizen onder de aandacht te brengen. Daarnaast is Marketing Drenthe een waardevolle bron voor data over toerisme in de provincie. Het Nationaal Gevangenis­museum neemt zitting in de Drentse Provinciale Raad voor Recreatie en Tourisme en is lid van Platform Drentse Musea en de Museumvereniging. In Veenhuizen werkt het museum samen met stichting Eensgezind aan het cultureel op de kaart zetten van Veenhuizen. Samen met Madre Mia, Festival Veenhuizen, Hotel Bitter & Zoet, Klein Soestdijk, stichting Bewoners Belangen,

BijdeBuren en Maallust wordt gewerkt aan het culturele programma van Veenhuizen. Ketter&Co is een vaste partner voor het NGM om o.a. de verhalen in het landschap en de architectuur te ontsluiten en leesbaar te maken voor publiek.

Het NGM blijft deelnemer van de *Design Deal*. Het is een samenwerking tussen Design Academy Eindhoven, P.I. Veenhuizen, Provincie Drenthe, Gemeente Noordenveld, Ketter&Co en het Nationaal Gevangenis­museum en levert veel inspiratie, kennis en vernieuwing op. De afdeling collectie biedt al jaren een praktijklocatie voor studenten van het collegevak Atelier Living Heritages van de Rijksuniversiteit Groningen en onderhoudt daarmee een waardevolle inhoudelijke samenwerking. Daarnaast is het Drents Archief een belangrijke partner, gezien hun beheer van de archieven van de Maatschappij van Weldadigheid en de Rijkswerkinrichting, wat de afdeling en het museum inhoudelijk ondersteunt. Het NGM doet mee aan de *Maand van de Geschiedenis*, de *Canondagen*, de *Open Monumentendagen*, *Oktober Kindermaand* en *Verhalenweekend*.

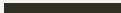
DOELGROEPEN, EDUCATIE EN PUBLIEKSBELEID

Inleiding

Het NGM werkt, net als Marketing Drenthe, met het segmentatiemodel *Leefstijlvinder* dat inzicht geeft in de leefstijl van doelgroepen op het gebied van vakantie en vrije tijd. In combinatie met het marketingonderzoek dat recent uitgevoerd is door Hendrik Beerda zijn de meest belangrijke en kansrijke doelgroepen geformuleerd. Uit dit onderzoek komt naar voren dat er kansen liggen in het verhogen van het bezoekersaantal door herhaalbezoek meer te stimuleren. Ook blijkt dat nog niet bij alle bezoekers even helder is hoe speciaal de locatie is waar het museum zich bevindt. Met de nieuwe tentoonstelling over de geschiedenis van Veenhuizen maakt het museum de *sense of place* invoelbaar en onvergetelijk. Uiteraard geldt ook voor het NGM dat regen of kou een positief effect heeft op de bezoekersaantallen. Maar omdat het NGM piekt qua bezoekers in de (zomer)vakanties, is het verstandig ook na te denken over een aantrekkelijke propositie bij mooi weer.

KANSEN

- Herinrichting van de binnenplaats met programmering passend bij de geschiedenis van het gebouw maakt het NGM ook tot een aantrekkelijke optie bij mooi weer.
- Herhaalbezoek stimuleren door tijdelijke tentoonstellingen te programmeren en met passend aanbod voor de verschillende doelgroepen.
- *Sense of place* - Met de nieuwe tentoonstelling over Veenhuizen voel je hoe uniek het is dat je staat op de plek waar het verhaal dat je beleeft zich afgespeeld heeft.

Het uitgebreide Nationaal Gevangenismuseum opent eind 2026 de nieuwe tentoonstelling voor publiek. Om het vernieuwde museum te introduceren bij het brede publiek start het museum een grootschalige, landelijke herlanceringscampagne. Het doel is om in het jaar dat Veenhuizen vijf jaar de UNESCO Werelderfgoed status heeft en gemeente Noordenveld culturele gemeente van Drenthe is veel media-aandacht te genereren. Het NGM zet in op een feestelijke en spectaculaire opening van de nieuwe expositie en het vernieuwde museum.

Doelgroepen

Het NGM onderscheidt verschillende doelgroepen. Het museum maakt voor iedere doelgroep aantrekkelijke programma’s. Tentoonstellingen worden gelaagd opgebouwd zodat iedere doelgroep ook binnen de vaste tentoonstellingen aanknopingspunten vindt. Daarnaast zijn de tijdelijke tentoonstellingen en publieksactiviteiten door het jaar heen gericht op de verschillende doelgroepen. De komende jaren blijft het museum de tentoonstellingen, activiteiten, evenementen en voorzieningen scherp afstellen op de verschillende doelgroepen, zodat er voor iedere doelgroep reden is om voor het eerst te komen maar ook om na een succesvol bezoek nog eens terug te komen. Het NGM wordt in bezoekersonderzoek als zeer gastvrij ervaren, positief beoordeeld door ouders en kinderen en veel mensen geven aan verrast te zijn door de geschiedenis over de Koloniën van Weldadigheid.

DOELGROEP	DOELGROEP OMSCHRIJVING	PROGRAMMA / AANBOD
Harmoniezoekers Gezin kinderen < 12 *	Hechten veel belang aan geborgenheid, gastvrijheid en vriendschap. Plannen vooraf, aanbiedingwebsites. Er moet voor iedereen iets te doen zijn. Komen in het weekend, in de schoolvakanties of op margedagen.*	Tijdelijke tentoonstellingen (voor kinderen), vaste tentoonstellingen. <i>Publieksevenementen:</i> Bajesdag, Bajescamping, verhalenavond, Winterfair, demonstraties Elektriciteitscentrale. <i>Publieksprogramma:</i> kinderactiviteiten (steentjes schilderen, signalementskaarten maken, geheimenworkshop), Vloek van Veenhuizen, Kraak de Code, Lange Leo speurtocht. <i>Publieksactiviteit:</i> Boevenbus, Rode Pannen. <i>Voorzieningen:</i> Klauterbajes, kinderprogramma onder tarp. <i>Arrangementen:</i> familieticket, kidsvarianten van combideals.
Inzichtzoekers 60 + *	Bedachtzame, serieuze en intelligente mensen. Vrije tijd is geen tijd om stil te zitten. Het is tijd voor zelfontwikkeling , tijd die je bewust moet besteden. Inzichtzoekers hebben zo hun vaste activiteiten, zoals museumbezoek en het bekijken van bezienswaardige gebouwen, of wandelen in een natuurgebied. Deze recreanten vermijden liever drukke plekken en gaan, als het even kan, niet met grote groepen weg. Ze trekken graag hun eigen plan. In de natuur bijvoorbeeld, want dat vinden ze prettig. Net als tijdens een dagje weg, willen zij op vakantie dingen leren, en genieten van hun vrijheid. *	Tijdelijke tentoonstellingen, vaste tentoonstellingen. <i>Publieksprogramma:</i> Podium Veenhuizen. <i>Publieksevenement:</i> Voorouderdag, Vrijheidsmaaltijd, publieksdag werelderfgoedcongres, demonstraties Elektriciteitscentrale. <i>Publieksactiviteit:</i> Pauperparadijs-wandeling, fietstocht met gids, wandeling met gids, rondleiding museum, Boevenbus, Rode Pannen, projecten Design Deal. <i>Arrangementen:</i> Landlopers, lunch en landschap, Van tralies naar terras, combiticket met Museum De Proefkolonie.

DOELGROEP	DOELGROEP OMSCHRIJVING	PROGRAMMA / AANBOD
Verbindingszoeker op zoek naar gastvrijheid, authenticiteit, rust en natuur *	Verbindingszoekers zijn, bovenal, geïnteresseerd in anderen . Het zijn behulpzame, evenwichtige mensen die zichzelf omschrijven als ‘gewoon’ en hartelijk. Voor Verbindingszoekers zijn gastvrijheid, sociale verbondenheid en ‘doe maar gewoon’ belangrijke waarden. Ze vinden het dan ook belangrijk om een goede relatie te onderhouden met buren en familie, met harmonie en gezelligheid. Graag zelf creatief, maar ze bezoeken ook graag een theater of museum. Het liefst gaat de Verbindingszoeker samen op pad, want alleen is ook maar zo alleen. Aanbiedingsites zijn een goede bron van inspiratie. Daarnaast halen ze veel inspiratie uit kranten, reisgidsen en magazines. Vertrouwde aanbieders vinden ze fijn. *	Tijdelijke tentoonstellingen, vaste tentoonstellingen (focus op de persoonlijke verhalen). <i>Publieksevenement:</i> Winterfair, Festival Veenhuizen, Midzomerfestival (Veenhuizen Boeit). <i>Publieksactiviteit:</i> fietstocht, wandeling, rondleiding museum, Boevenbus, Rode Pannen. <i>Arrangement:</i> Landlopers, lunch en landschap, Van tralies naar terras, fietstocht met gids, wandeling met gids, rondleiding museum, Boevenbus, Rode Pannen. <i>Voorzieningen:</i> gezellige horeca.
Toeristen buitenland Duitsers, Belgen, Engelstaligen	Komen zowel in groepsverband als individueel.	<i>Publieksactiviteit:</i> Boevenbus met vertalingsheet, audiotour vaste tentoonstelling, Rode Pannen met vertalingsheet. <i>Publieksevenement:</i> Winterfair, Midzomerfestival (Veenhuizen Boeit), Festival Veenhuizen.

DOELGROEP	DOELGROEP OMSCHRIJVING	PROGRAMMA / AANBOD
Kenniswerkers organisaties rondom detentie, rechtspraak, reclassering, sociaal werk	Komen zowel in groepsverband als individueel. Het NGM is een mooie kans om aan gezin, familie of vrienden te laten zien wat zij voor werk doen.	Vaste exposities 400 jaar straf en Veenhuizen, tijdelijke tentoonstelling met actueel thema. <i>Publieksactiviteit:</i> rondleiding Rode Pannen, Boevenbus, rondleiding museum. <i>Publieksevenement:</i> gezin meenemen naar Bajesdag, Bajescamping.
Bewoners uit Veenhuizen	Veel bewoners zijn zelf onderdeel van de verhalen die het museum vertelt omdat ze hier al generaties lang wonen. Voor nieuwkomers is het museum een handige bron van informatie over hun dorp en de P.I.’s waar ze dichtbij wonen.	<i>Publieksevenement:</i> Winterfair, Festival Veenhuizen, Midzomerfestival (Veenhuizen Boeit), Bajescamping, Bajesdag. <i>Publieksprogramma:</i> kinderactiviteiten (steentjes schilderen, signalementskaarten, geheimenworkshop). <i>Voorzieningen:</i> gezellige horeca, Klauterbajes, aanbiedingen speciaal voor bewoners.
Scholieren / Studenten PO, VO, MBO, HO, WO	De Koloniën van Weldadigheid zijn onderdeel van de Nederlandse Canon. Groepsbezoek met school of opleiding, meestal met minimaal 1 voorbereidende les op school en een verwerkingsles na afloop.	Tijdreis 400 jaar opsluiten (gr 5-6 PO), De kinderkolonie (gr 6 PO), Straf voor Gapper (gr 7-8 PO), Bajesbag schoolreisje (gr 5-8 PO), Bajes in beeld (gr 8 PO), Breek de Bajes (PO), rondleiding op maat (bovenbouw VO), Berecht! (onderbouw VMBO), Educatieve Bajesdag (VMBO), Luisterbajes (havo/VWO), rondleiding op maat (bovenbouw) - nieuw te ontwikkelen programma bij nieuwe tentoonstelling Veenhuizen. Design Deal (HBO), samenwerking RUG en Universiteit Leiden (WO).

DOELGROEP	DOELGROEP OMSCHRIJVING	PROGRAMMA / AANBOD
Medewerkers DJI	Het Nationaal Gevangenismuseum is relevant voor medewerkers van DJI. We zien vaak DJI'ers die hun gezin meenemen en met trots vertellen over hun werk. Ook historisch gezien zijn DJI-medewerkers sterk verbonden met Veenhuizen, o.a. door de Gestichtswacht. Oud-DJI-personeel is ook vaak vrijwilliger.	Vaste expositie, tijdelijke tentoonstelling, column conservator Gevangenismuseum in blad: Gevangenisdingen voor DJI-personeel. <i>Publieksactiviteit:</i> rondleiding Rode Pannen, Boevenbus, rondleiding museum. <i>Publieksevenement:</i> gezin meenemen naar Bajesdag, Bajescamping. <i>Arrangementen:</i> aangepaste entreprijs
Zakelijke markt	Mensen die het museum bezoeken in het kader van hun werk. Voor een congres, werkuitje, informatieve bijeenkomst biedt het museum naast het programma zoals gemaakt door de organisator ook een inhoudelijke museale beleving aan. Van een break-outsessie in onze Rechtbank tot een rondrit in de Boevenbus of een bezoek aan de Rode Pannen. Het doel is de zakelijke bezoeker te interesseren en enthousiasmeren om terug te keren met vrienden of familie. Thema's als ethiek, verantwoordelijkheid en rechtvaardigheid sluiten goed aan bij professionele trainingen en reflectieprogramma's.	Op maat gemaakt programma waarbij de gehele catering, organisatie en indien gewenst ook inhoudelijke programmering door het museum geregeld kan worden. Het museum heeft in het carré ook vijf vakantiewoningen. De zakelijke markt draagt mede bij aan de financiering van het museum.

Middelenmix

De communicatie en marketing voor het Nationaal Gevangenismuseum wordt afgestemd op de verschillende doelgroepen. Het museum hanteert een aantal langlopende campagnes gericht op de belangrijkste doelgroepen. Daarvoor wordt een specifieke middelenmix samengesteld per doelgroep met oog voor lokale samenwerkingen en een nationale uitstraling. Van offline (o.a. brochures bij vakantieparken en hotels, posterrondes, displays met kleurplaten bij kinderspeelplaatsen en restaurants, advertenties in lokale uitgaves gericht op toeristen) tot online advertenties via mediapartners als DPG en RTV Drenthe. Ook werken we samen met touroperators en breiden we samenwerkingen met ticketaanbieders zoals Tripper en Dagjeweg uit. Met langlopende *socialcampagnes*, specifiek ontworpen voor de belangrijkste doelgroepen en inhoudelijk gerelateerd aan de twee verhaallijnen van het museum trekt het museum geïnteresseerden met inhoudelijke advertenties en content naar de landingspagina's per doelgroep op de website. Alle campagnes worden ondersteund door de advertenties ingezet vanuit de Google Grant.

Grootzakelijke evenementenlocatie

De horeca, zakelijke boekingen en de verhuur van zalen zijn ondergebracht in Het Tweede Gesticht (HTG). Ook de publiekshoreca en de vakantiehuisjes op het terrein van het museum zijn onderdeel van HTG. Zakelijke bezoekers krijgen altijd de museale beleving mee en worden met kortingskaartjes gestimuleerd om terug te komen met de familie.

Het Nationaal Gevangenismuseum beschikt over een unieke locatie met een bijzonder verhaal dat goed aansluit bij veel zakelijke evenementen. Het museum kan een inhoudelijk break-outprogramma aanbieden. Het NGM heeft een geïnteresseerde zakelijke doelgroep die in de komende jaren uitgebreid wordt. Het binnenterrein, museum, zalen en de verblijfsfaciliteiten maken dat het NGM grote groepen kan faciliteren voor personeelsbijeenkomsten, klantevenementen, congressen, heidagen, overleggen en congressen. Door middel van samenwerking binnen het dorp met andere ondernemers kan het museum ook grote groepen herbergen. Het binnenterrein is geschikt om een grote tent te plaatsen waar groepen tot 1000

* Bron doelgroepen: Leefstijlvinder

personen plenair samen kunnen zijn. Het NGM is extra interessant voor overheid en publieke instellingen die gerelateerd zijn aan onze inhoudelijke verhaallijn. Dit geeft een extra dimensie aan vergaderingen, heidagen, overleggen en congressen.

Het museum is buiten de schoolvakanties gesloten op maandag. Op maandagen is het museum dus in zijn geheel te boeken voor partijen die een inhoudelijk programma aan hun eigen programma toe willen voegen. Insteek is dat alle verschillende doelgroepen een idee krijgen van waar het Nationaal Gevangenismuseum voor staat en dat ze uiteindelijk als ambassadeur de deur uitgaan.

Educatie

Onderzoek laat zien dat onze museumbezoekers alle lagen van de Nederlandse bevolking omvatten: jong en oud, praktisch en theoretisch opgeleid, regionaal en (inter)nationaal. Bezoekers die individueel het museum bezoeken, samen met hun familie of vrienden of in schoolverband. Om alle bezoekers goed te kunnen bedienen voorziet de verbouwing in een aparte groepsentree en een educatieve ruimte. Daar kunnen de scholieren die uit de bus komen gescheiden van de reguliere bezoekers landen, lunchen en de inhoudelijke introductie ontvangen. In de schoolvakanties vinden in deze ruimte educatieve activiteiten voor kinderen en hun verzorgers plaats.

Het Nationaal Gevangenismuseum zet inter-generatieel leren centraal, bij het ontwerpen van de nieuwe tentoonstelling over de geschiedenis van Veenhuizen in het ontwikkelen van educatieve programma's die ruimte geven aan dialoog tussen generaties, met aandacht voor burgerschap, morele ontwikkeling en maatschappelijke betrokkenheid. Zo maakt het NGM van het museum een leeromgeving voor iedereen, ongeacht leeftijd. Tijdens de verbouwing

blijven de bestaande educatieve programma's over de geschiedenis van Veenhuizen en die over 400 jaar straf beschikbaar.

Voor de nieuwe tentoonstelling over Veenhuizen die eind 2026 opent wordt een nieuw educatief programma ontwikkeld. Ook komt er in de tentoonstelling zelf een lijn voor kinderen van verschillende leeftijden. Bij de verrijking en herschikking van de huidige vaste tentoonstelling worden ook de populaire kinderlijnen Lange Leo en De Vloek van Veenhuizen tegen het licht gehouden en indien nodig opnieuw ontwikkeld. In 2027 wordt een nieuw educatief programma voor de Rode Pannen ontwikkeld.

Uiteindelijk kan de kinderlijn met een bijpassend karakter doorgetrokken worden vanuit de tentoonstelling naar de museumwinkel (ook nu is er een geliefd Lange Leo kinderboek) en naar de omgeving (wandelen- en fietsroutes). De Klauterbajes, die zelfs door de grotere kinderen nog altijd veelvuldig gebruikt wordt, blijft behouden en toont aan dat spelenderwijs leren succesvol is en uitgebreid kan worden.

Codes

Het Nationaal Gevangenismuseum heeft de ANBI-status. Het museum is lid van de Museumvereniging en voldoet aan de eisen van de Museumnorm (Museumregister Nederland). Het museum conformeert zich aan de *Governance Code Cultuur*, de *Fair Practice Code* en de *Code Diversiteit & Inclusie*. Deze codes vormen belangrijke richtlijnen bij het formuleren en uitvoeren van beleid en bij de totstandkoming van culturele activiteiten.

COLLECTIE

Collectiebeleid Nationaal Gevangenismuseum Veenhuizen

Het Nationaal Gevangenismuseum heeft een eigen collectie, gekoppeld aan de twee kernonderwerpen. Ook in 2025 – 2028 richt het zich op het verzamelen, bewaren en toegankelijk maken van de collectie, en het verdiepen van de inhoudelijke betekenis daarvan. Er wordt gewerkt aan het blijven vertellen van persoonlijke verhalen binnen de grotere geschiedenis van Veenhuizen waarin twee hoofdthema's centraal staan: de geschiedenis van armoedebestrijding en heropvoeding via de Maatschappij van Weldadigheid, en de geschiedenis van misdaad en straf.

Collectiebeheer

Het collectieregistratiesysteem voldoet aan de geldende normen, waaronder die van het Digitaal Erfgoed Nederland (DEN). Dit maakt het beheer eenvoudiger en zorgt voor betere omstandigheden voor het behoud van de collectie.

Toegankelijkheid en gebruik

Het is van belang dat de collectie zo breed mogelijk toegankelijk is. Daarom wordt ingezet op het delen van verhalen uit en over de collectie, zodat bezoekers en geïnteresseerden er betekenisvolle ervaringen aan kunnen ontlelen. Ter waarborging van de zorg voor en toegankelijkheid van de archiefstukken worden veel originele stukken overgedragen aan regionale archieven, die beschikken over gespecialiseerde faciliteiten en expertise.

Acquisitie- en afstotingsbeleid

Bij de verwerving van nieuwe objecten vindt een bewuste en selectieve keuze plaats. Alleen stukken die daadwerkelijk een meerwaarde bieden aan de kerncollectie en binnen de thematische focus passen, worden aan de collectie toegevoegd. DJI is hierbij een waardevolle bron en gewaardeerde partner. Tegelijkertijd wordt kritisch gekeken naar objecten die niet langer aansluiten bij de collectie of waarvan de staat zodanig is verslechterd dat behoud niet meer haalbaar is. In dergelijke gevallen wordt per object beoordeeld of afstoting passend is, met als doel de kwaliteit en samenhang van de collectie te waarborgen. Hierbij wordt de Leidraad Afstoting Museale Objecten (LAMO) gevolgd.

Samenwerking en netwerk

Samenwerking met andere musea, archieven, universiteiten en culturele instellingen wordt als essentieel beschouwd. Deze partnerschappen bieden mogelijkheden om kennis te delen, objecten uit te wisselen en gezamenlijke projecten te realiseren. Op deze wijze wordt zowel de collectie als de positie binnen het museale netwerk versterkt.

Kennisdeling

Voor vrijwilligers, medewerkers en museumdocenten en in sommige gevallen geïnteresseerden van de P.I. Veenhuizen organiseert het museum *Podium Veenhuizen*, een lezingenreeks van experts op het gebied van 400 jaar straf en de geschiedenis van Veenhuizen. Zo blijft iedereen geïnspireerd en op de hoogte van de laatste ontwikkelingen. Een paar keer per jaar wordt deze lezingenreeks ook opengesteld voor regulier publiek.

STRIJKPAAL EN ROLPAAL

Twee bijzondere objecten uit onze collectie – een strijkpaal en een rolpaal – herinneren aan de tijd dat de kanalen rond Veenhuizen bevaren werden. De strijkpaal gaf schippers het sein om de zeilen te strijken, bijvoorbeeld bij smalle doorgangen. De rolpaal hielp schepen veilig te draaien bij bochten in het kanaal. We onderzoeken of deze palen, na restauratie, weer een plek kunnen krijgen in of rond Veenhuizen, zodat ze opnieuw zichtbaar worden in hun oorspronkelijke context. Dit doen we in nauw overleg met de gemeente.

FINANCIËN

Het Nationaal Gevangenis­museum is voornemens zijn publieksbasis te vergroten van 115.000 in 2025 naar 125.000 bezoekers in 2028. In 2026 start de verbouwing van de kantorenvleugel tot tentoonstellingsruimte. In 2026 viert Veenhuizen vijf jaar UNESCO Werelderfgoed status, waardoor verwacht wordt ook in het verbouwingsjaar 115.000 bezoekers te kunnen behouden.

De totale financiële impact van de voorgenomen verbouwing is buiten deze meerjarenbegrotingen gehouden. Concreet betekent dit dat de verbouwing gefinancierd wordt met externe gelden en eigen vermogen (hiervoor zijn in het verleden bestemmings-reserves aangelegd).

Het museum heeft een algemene reserve. De begrote verliezen kunnen hiermee worden opgevangen. Jaarlijks worden de begroting en de bijbehorende activiteitenkalender geactualiseerd.

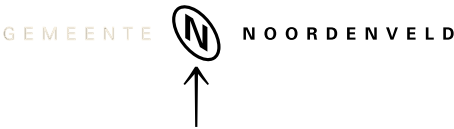
GECONSOLIDEERD	Begroting 2025 €	Begroting 2026 €	Begroting 2027 €	Begroting 2028 €
Opbrengsten museum	1.421.656	1.437.500	1.680.000	1.750.000
Opbrengsten subsidies	897.311	886.142	993.192	901.221
Opbrengsten horeca	906.020	1.020.000	1.085.000	1.150.000
Opbrengsten winkel	99.000	103.500	108.000	112.500
Opbrengsten huisjes	75.000	75.000	75.000	75.000
Som der baten	3.398.987	3.522.142	3.941.192	3.988.721
Kostprijs museum	127.058	115.000	134.400	140.000
Kostprijs horeca	238.700	306.000	325.500	345.000
Kostprijs winkel	59.400	62.100	64.800	67.500
Som der kostprijs omzet	425.158	483.100	524.700	552.500
Personeelskosten	2.091.898	2.165.114	2.240.893	2.319.325
Huisvestingskosten	411.550	428.012	445.132	462.938
Tentoonstellings-/educatiekosten	176.750	183.820	311.173	198.820
Afschrijvingen op materiële vaste activa	77.250	79.080	88.440	92.625
Overige kosten	306.381	318.636	331.382	344.637
Verbouwing	0	0	0	0
Som der lasten	3.063.829	3.174.663	3.417.020	3.418.344
Bedrijfsresultaat	-90.000	-135.621	-528	17.877
Financiële baten en lasten	0	0	0	0
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening	-90.000	-135.621	-528	17.877
Mutatie bestemmingsreserve uitbreiding	0	0	0	0
Resultaat	-90.000	-135.621	-528	17.877
BEZOEKERSAANTALLEN	115.000	115.000	120.000	125.000

Vaste partners

provincie Drenthe

Dienst Justitiële Inrichtingen
Ministerie van Justitie en Veiligheid

TEAM

Het team van het Nationaal Gevangenis­museum bestaat uit vrijwilligers, vaste medewerkers, stagiaires en museumdocenten.

Personeel

2024 was een ingewikkeld jaar voor het museum en de mensen die er werken. Inmiddels zit er weer een hecht team dat stevig geworteld is in de regio en het dorp. Zowel het hoofd bedrijfsvoering als het nieuwe hoofd publiek en presentatie is woonachtig in Veenhuizen. Met het vertrek van een aantal zeer gewaardeerde en ervaren collega's is er ruimte gekomen voor jong talent. In een sfeer van realistische ambitie, opgewektheid en met een grote betrokkenheid wordt er gewerkt aan de vernieuwing van het Nationaal Gevangenis­museum. Uiteraard met respect en waardering voor het stevige fundament dat er is. Deze frisse energie heeft ook een positief effect op de grote groep zeer betrokken vrijwilligers.

Voor zowel vrijwilligers als personeel zijn er regelmatig lezingen en presentaties onder de noemer Podium Veenhuizen. Hier wordt de kennis over de onderwerpen die het museum behandelt verdiept en verrijkt. Het museum heeft een personeels­vertegenwoordiging (PvT). Directie, MT en PvT overleggen hoogfrequent. Ook leden van de Raad van Toezicht schuiven tweemaal per jaar aan voor overleg. In 2025 worden de herinrichting en het efficiënter en duidelijker maken van werkprocessen verder doorgezet. Er is geïnvesteerd in een interne opleiding projectmatig werken. In de komende jaren wordt er gewerkt aan het updaten en moderniseren van het HR-beleid. Het Nationaal Gevangenis­museum volgt de Museum cao, en neemt regelmatig deel aan kennissessies zoals georganiseerd door de museumvereniging.

Museumdocenten

De zelfstandig werkende museumdocenten nemen het grootste gedeelte van de rondleidingen voor scholieren en studenten voor hun rekening. Zij vormen een divers en professioneel team dat zelfstandig de verschillende educatieve programma's draait. Zij ontwikkelen zelf educatieve programma's, doen aanpassingen en monitoren bestaande programma's. De museumdocenten vormen een onmisbare schakel in het professioneel ontvangen en begeleiden van scholen en opleidingen in het museum.

Vrijwilligers

De enthousiaste vrijwilligersgroep van het museum bestaat uit circa 100 personen. Zij worden vertegenwoordigd door de Vrijwilligersraad die regelmatig overlegt met de directie. De enorme inzet van deze mensen is al sinds de opening van het museum onmisbaar in de publieke operatie en publieksbeleving. Zonder dat is het optimaal laten functioneren van het museum (financieel) onhaalbaar. Vrijwilligers werken als rondleider, kassamedewerker, chauffeur, medewerker Elektriciteitscentrale en medewerker collectie. De vrijwilligers van het NGM ontvangen een vrijwilligersvergoeding voor hun werk.

Het museum is zich ervan bewust dat het bieden van vrijwilligerswerk een belangrijke sociale functie dient. Het werken in het museum biedt ruimte voor sociale contacten, de inbreng van de eigen kennis en kunde, het behalen van persoonlijke doelen en het creëren van saamhorigheid. De organisatie voelt zich verplicht deze rol op zich te nemen; op deze manier draagt ze ook bij aan het in Drenthe zo belangrijke noaberschap.

De organisatie blijft zich bewust van het unieke karakter van werken met vrijwilligers. Daarom wordt gewerkt aan de hernieuwing van het vrijwilligersbeleid(splan). Hierin is aandacht voor het toekomstbestendig maken van de vrijwilligersinzet en de werving van nieuwe vrijwilligers. Mensen werken bijvoorbeeld steeds langer door en hebben een flexibeler en digitaler leven dan 10 jaar geleden. Het museum beweegt daarin mee door daar processen en mogelijkheden op af te stemmen. Andere uitgangspunten blijven het aantal vrijwilligers stabiel houden, de vrijwilliger voor langere tijd binden, het bieden van goede begeleiding en scholing en het vrijwilligerswerk van waarde laten zijn voor de vrijwilliger en organisatie. En dit alles in een prettige, veilige en gezonde werkomgeving. Er zijn jaarlijks meerdere goedbezochte gezamenlijke activiteiten.

Voor het laten slagen van de inbreng van al die vrijwilligers is het van belang dat de gehele organisatie zich bewust is van het belang hiervan. Daarom wordt ook in het personeelsbeleid nadrukkelijk stilgestaan bij het feit dat het museum niet zonder de inzet van vrijwilligers kan. De medewerkers van het museum hebben de kwaliteiten om samen te werken met vrijwilligers en schatten hun inzet op waarde. Een goede samenwerking en benutting van de kwaliteiten en kennis van vrijwilligers is van cruciaal belang. Binnen het huidige vrijwilligersbestand is bijvoorbeeld nog veel praktijkkennis vanuit Veenhuizen en Justitie aanwezig; deze kennis wordt voor de toekomst veiliggesteld met het verder uitrollen van het project rondom *Oral History*.

Raad van Toezicht

Het Nationaal Gevangenis­museum staat onder leiding van een directeur-bestuurder en beschikt over een Raad van Toezicht. Jaarlijks wordt een jaarverslag opgesteld en gepubliceerd op de website. Dit beleidsplan is vooraf ter goedkeuring voorgelegd aan de Raad van Toezicht. Ook de begrotingen worden jaarlijks opgesteld en ter goedkeuring voorgelegd aan de Raad van Toezicht.

Veiligheid

Bij het Nationaal Gevangenis­museum is er permanent aandacht voor veiligheid, zowel wat betreft de collectie en het gebouw als de sociale veiligheid van bezoekers, vrijwilligers en personeel. Veiligheid is een terugkerend onderwerp van gesprek en wordt periodiek geëvalueerd met een risico-inventarisatie en -evaluatie. De kennis van de BHV'ers wordt jaarlijks bijgehouden en geactualiseerd.

FOTOCREDITS

Jeroen Horsthuis: pag. 1, 4, 36, 40, 49, 52
Pieter Malfliet: pag. 1 (fotobewerking), 2
Marcel van Kammen: pag. 6, 10, 12, 14, 26, 51
Marije de Boer: pag. 44

www.gevangenismuseum.nl